

Rahvusooperis esietendub kontserthamburger poistekoorile

13.12.2017

Juhan Raud. <https://kultuur.postimees.ee/4343579/rahvusooperis-esietendub-kontserthamburger-poistekoorile>

Loo libreto autori Jaanus Vaiksoo sõnul on teost raske žanriliselt määratleda: «Algul, kui mind kirjutama kutsuti, oli juttu, et tegu on poistekoori ooperiga, aga üsna ruttu sai selgeks, et see on tinglik nimetus. Žanrimääratlus jäi pikaks ajaks ebamääraseks.» Ta meenutab muigega: «Kui (lavastaja) Uku Uusberg projektiga liitus, siis tal oli algselt mõte panna žanriks kontserthamburger poistekoorile, mis oli minu meelest väga täpne määratlus, aga selline asi muidugi läbi ei läinud. Eks see tegelikult ole koguperetükk.»

Kui žanriga võivad asjad keerulised olla, siis loo süžeeaga on Andres Lemba meelest asjad mõnevõrra lihtsamad: «Dirigent Hirvo Surva, kes meie tükis mängib iseennast, lõpetab proovi ja ütleb, et õhtul on kontsert. Ja siis lahkub proovisaalist. Osa poisse jääb aga veel saali ja siis hakkab seiklus.» Nende tee ristub kahe suli (Indrek Ojari ja Uku Uusberg), kelle tegutsemisi hakkavad poisid hirmsasti segama.

«Poistega ongi nii, et kui neil jääb paar tundi vaba aega ja nad on kambakesi koos, siis nad satuvad alati mingisse jamasse,» leiab Vaiksoo. Samas aidatakse üksteist alati hädast välja. Just sellele viimasele aspektile viitab omal moel teose pealkirigi.

Vaiksoo sõnul on tavaliselt nii, et kui satutakse mingisse jamasse, siis on alati kamraaditunne, et alati on keegi, kes aitab jamast välja. «Siin poistekooris on samuti, üksteist toetatakse. Laulmisel on see väga tähtis. Sa aidad teise hädast välja.» Samas oli loo kirjutamisel oluline, et lugu lippaks ega muutuks liiga raskepäraseks. «Minule oligi siin teoses kaks märksõna: seikluslik ja lõbus.»

Lemba sõnul on teoses kohati ka ooperi paroodiat – mõlemad on nõus, et koguperetükk suhtub ka oma žanripiiridesse lõbusalt. Vaiksoo meelest lisab see loole ka elulisust: «Minu jaoks on äge see, et ühelt poolt on tegu täiesti tavaliste poistega, kes võivadki ühel hetkel keerata kokku mingi käki, teisel hetkel aga laulda Pärti, Bachi, Tormist, keda tahes, nii et kõik inimesed heldivad. Selline madala ja kõrge vaheldumine on ülioluline. Elus ongi nii. Ühelt poolt mugitakse burgerit, teisalt lauldakse nii võimsalt.»

Proovid ei läinud alati niisama lõbusalt nagu tükk. Esimene väljakutse oli juba logistiline –kõik koori liikmed käivad koolis. Andres Lemba: «Ma arvan, et Uku Uusbergile oli see kindlasti peavalu. Aga selles mõttes tuleks teda kindlasti väga kiita, et ta on leidnud mingisuguse võtme, kuidas panna need poisid väga loomulikult laval tegutsema.»

Ühtlasi oli lavastaja algul natuke hädas saaliga. Vaiksoo selgitab: «Kuna siin on väike kammersaal, mis tingis omad piiratud võimalused ja siin on nii-öelda massid koos, poistekoor kaheksakümmend inimest, pluss orkester kaksikümmend, siis oli see Ukule tõsine väljakutse. Selles mõttes on ta ikka täiesti geniaalne lavastaja, tohutu hea lavatunnetuse ja huumoritajuga. Ta nägi seda teed, kuidas kõik see värk siia ära mahutada.»

Lemba lisab, et algul oli ta kammersaaliga väga hädas,» kuid nendib, et olukord lahenes suurepäraselt. «Siinkohal kiidaks veel ka kunstnik Kaspar Jancist, nad leidsid koos sellise lahenduse, et see lava, mis sinna nüüd on ehitatud, teeb sellest kammersaalist ikkagi teatri. Kui inimene tuleb siia kammersaali, siis ta näeb ikkagi teatrilava.»

Mõlemad mehed on nõus, et etendus on praegu vägev. Vaiksoole on ennekõike sümpaatne, et lavastaja pole teinud mingit hinnaalandust kvaliteedis lihtsalt seetõttu, et tegu on lastetükiga. Ka Lemba on sama meelt: «Seda ütles Uku mulle juba alguses: «Kui ma selle tüki võtan, siis ma teen seda täiega.» Ja seda ma pean tema auks ütlema, et tõepoolest, seda ta ka tegi.»